

Sverre Steen-prisen 2012

HIFOs Sverre Steen-pris for 2012 går til en historiker med klassiske formidlingskvaliteter. Han er en profilert forsker på sitt felt, bredt belest og teoretisk velorientert. Samtidig har han i sjeldent stor grad brukt tid og flid på formidling, ikke minst gjennom en lang rekke artikler i dagspressen, skrevet i et direkte, klart og tilgjengelig språk.

Som formidler er årets vinner en forfatter som holder seg til den epoken han har forsket på selv. Han tar gjerne utgangspunkt i det umiddelbare og dagsaktuelle: et sted, et minnesmerke, en film, en politisk situasjon eller en nåtidig debatt som plutselig synes å vekke til live noe gammelt. Han er en historiker med en sterk forpliktelse overfor fagets krav til kunnskap og kildenærhet. Han er – og med dette skriver han seg inn i en lang og god fagtradisjon – en fagmann som formidler fag.

Å være det man kunne kalle en forpliktet historiker, innebærer imidlertid noe mer for prisvinneren. Om hans formidlerpositur kan kalles klassisk, er hans faglige interessefelt mer uvanlig. Han har utmerket seg med sin opptatthet av kulturhistoriske temaer og da ikke minst gjennom pendlingen mellom det private, gjerne intime, og det eksistensielle – og av den historiske nærheten mellom de to nivåene. Han har skrevet om kjærlighet, seksualitet, kjønn, lesning, identitet, ære, religion og fremmedfrykt. Dette er elementer i hverdagslivet som knytter bånd mellom nåtid og fortid: Historieformidling er også å stimulere til refleksjon over vår egen tid og vårt eget samfunn. Først og fremst er han opptatt av å forstå – med respekt. Som historiker er han forpliktet også overfor menneskene i den fortiden han skriver om, og på denne måten er han en representant for det man kunne kalle en etisk forpliktelse: Han tar fortiden alvorlig, og han er opptatt av å yte rettferdighet til de ambisjonene og verdiene han finner der. Slik kommer han til å bli mindre opptatt av vold og konflikt enn periodens historikere ofte har vært. ”Jeg tiltrekkes nok mer av historier om kreative mennesker som fant seg til rette i en vanskelig tid,” har han skrevet selv.

Bare en sjelden gang hever han stemmen, og da ikke minst når temaet er fremmedfrykt og fordommer. Her unnses han seg ikke for å kritisere både fortiden og nåtiden: ”Noe av det man kan lære av historie, er hva man bør la forbli historie,” runder han av en av sine mange artikler i avisen *Klassekampen*, der han fast skriver artikler om middelalderen.

Ut fra dette settet av forpliktelser er det ikke overraskende at han valgte seg Olav Kyrre da han skulle skrive én av bøkene i *Saga bok* og *Spartacus*’ serie om sagakongene. Olav Kyrre var en forsonlig, fredsorientert konge som ikke bare var glad i vakre bøker, men som faktisk leste dem. Han var ”en konge som ikke passer helt inn i den norske kongerekka”, skriver Bjørn Bandlien om ham. Bandlien selv hører derimot hjemme i rekken av fremragende norske historieformidlere.

Bjørn Bandlien får Sverre Steen-prisen for fjorårets biografi om Olav Kyrre og for sin ypperlige, uavsluttede artikkelserie i *Klassekampens* spalte ”Kringla Heimsins”, som også resulterte i bokutgivelsen *Sagaspor* (2010), som han ga ut med sin medspaltist, arkeologen

Frans-Arne Stylegar. Det er en glede for priskomiteén å kunne overrekke prisen til en fremragende formidler og en forpliktet fagmann.

Oslo, 15. april 2012

Astrid Sverresdotter Dypvik

Erling Sandmo

Hilde Gunn Slottemo